

у структуру особистості, тому найкращим методом роботи в даному напрямку повинна бути профілактика виникнення даного явища в системі закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Отже, деприваційні ураження емоційної сфери можна компенсувати, особливо у ранньому віці, проте на все життя залишається підвищена вразливість організму, та не всі емоційні порушення та розлади можна подолати у повній мірі.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВПЛИВУ ТИПУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НА ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ТА РІВНЯ ДОМОГАНЬ

Чебан А., м. Одеса,

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Самооцінка та рівень домагань грають велику роль в житті особистості. Вони здатні змінюватись залежно від ситуації та ролі, яку на той час бере на себе людина. У зв'язку з цим, мета нашого дослідження полягає у виявленні закономірностей впливу соціальної зайнятості на формування самооцінки та рівня домагань.

В психологічній літературі не існує єдиного визначення поняття самооцінки. Деякі автори самооцінкою називають ставлення індивіда до самого себе, яке виникає поступово і набирає постійного характеру. Це ставлення проявляється як схвалення або несхвалення і визначає міру переконаності індивіда в своїй значимості. Інші дослідники визначають самооцінку як позитивну або негативну установку, спрямовану на специфічний об'єкт, яким являється «я». У своєму гуманістичному підході, Карл Роджерс сформулював наступну концепцію: важливу роль у формуванні адекватної самооцінки особистості відіграє співставлення образу «реального Я» (якою людина себе уявляє) з образом «ідеального Я» (якою людина хотіла б бути).

Американський вчений Т. Шибутані визначив самооцінку як усвідомлення власної ідентичності, незалежно від зовнішніх впливів, яка складається в процесі пізнання людиною себе. Основними складовими людської самооцінки являються: переживання гідності,

самозадоволення, самоповага та приниження. Почуття неповноцінності частково залежить від соціальної ролі особистості, але ще більше, від оцінок, які вона отримує від значимих для неї осіб.

В теорії В. Джемса самооцінка визначається як математичне відношення реальних досягнень індивіда до його рівня домагань. Рівень домагань — це система перспективних завдань, які людина ставить для власного досягнення. Слід зазначити, що справжній рівень домагань тісно пов'язаний з самооцінкою особистості, тобто прагненням досягнення цілей того рівня складності, який людина вважає для себе можливим.

Результати експериментів Ф.Хоппе дозволили виявити таку закономірність: зазвичай особистість встановлює свій рівень домагань між дуже важкими і дуже легкими завданнями з метою в такий спосіб зберегти на належній висоті свою самооцінку.

Зазвичай, самооцінку розділяють на адекватну та неадекватну. В свою чергу, неадекватна поділяється на завищену та занижену. Адекватна самооцінка являється показником повноцінного розвитку особистості. На відміну від неї, занижена самооцінка являється індикатором неблагополучного розвитку особистості.

За низькою самооцінкою можуть виступати два абсолютно різних психологічних явища: справжня та «захисна» невпевненість в собі. Захисна невпевненість проявляється в декларуванні власного невміння, а відсутність задатків дозволяє людині не докладати жодних зусиль.

Високий рівень самооцінки може свідчити про відхилення в процесі формування особистості. Також, він може говорити про особистісну незрілість, невміння правильно оцінити результати своєї життєдіяльності, порівняти вірно себе з іншими.

Відповідно, рівень домагань також поділяється на адекватний і неадекватний, та володіє характеристиками, що властиві рівням самооцінки. Проте, впливовим фактором являється розбіжність між рівнем самооцінки та рівнем домагань, що істотно впливає на розвиток особистості. Різкий розрив між рівнем домагань і рівнем самооцінки являється основою для виникнення внутрішнього конфлікту. Такий розрив вказує на конфлікт між тим, до чого людина прагне і тим, що вона вважає за можливе. Наявність адекватної мети характеризується незначним розривом між рівнем самооцінки та рівнем домагань. Людина з даним показником розбіжностей ставить перед собою такі

цілі, які вона дійсно прагне досягти. Відсутність розриву між рівнем самооцінки та рівнем домагань свідчить про те, що домагання не виступають стимулом особистісного розвитку, становлення тієї чи іншої сторони особистості.

Об'єктом нашого дослідження являються самооцінка та рівень домагань, як вагомі фактори розвитку особистості. Предметом – значення типу соціальної зайнятості в процесі формування самооцінки та рівня домагань особистості у молоді віком від 17 до 21 року.

Задачі: на основі теоретичних даних провести аналіз матеріалу на тему: «самооцінка особистості та рівень домагань», виявити закономірності формування самооцінки та рівня домагань у студентів віком від 17 до 21 року, виявити закономірності формування самооцінки та рівня домагань у молоді віком від 17 до 21 року, що не навчається, на основі результатів дослідження провести аналіз та зробити відповідні висновки.

Методами нашого дослідження являються теоретичний аналіз літератури та методика «Дембо-Рубінштейн» в модифікації Анни Михайлівни Прихожан. Вибірка становила 60 чоловік віком від 17 до 21 року, що представляють 2 різні сфери зайнятості (молодь, що навчається, але не працює; та молодь, що працює, але не навчається). Їм було запропоновано оцінити себе та зробити проекцію свого «ідеального Я» за сімома шкалами, а саме: здоров'я, задатки, характер, авторитет у ровесників, здатність до рукоділля, зовнішність, впевненість в собі.

В результаті проведення дослідження, ми отримали наступні дані:

Рівень самооцінки:

високий рівень: результати молоді, що навчається – 33%, молоді, що працює – 38%. Розбіжності присутні, проте не значні;

середній рівень: результати молоді, що навчається – 51%, молоді, що працює – 53%. Розбіжності є, проте не значні;

низький рівень: результати молоді що навчається – 20%, молоді що працює – 8%. Розбіжність присутня та досить значна (12%).

Рівень домагань:

високий рівень: результати молоді, що навчається – 45%, молоді, що працює – 44%. Розбіжності є але не значні;

середній рівень: результати молоді, що навчається – 35%, молоді, що працює – 44%. Розбіжність присутня;

низький рівень: результати молоді, що навчається – 20%, молоді, що

працює – 12%. Розбіжність присутня.

Розбіжності між рівнем самооцінки та рівнем домагань:

ймовірність виникнення конфлікту: результати молоді, що навчається – 36%; молоді, що працює – 33%. Розбіжність присутня, але не значна; наявність адекватної мети: результати молоді, що навчається та працює, повністю співпадають та дорівнюють 26%;

відсутність стимулу: результати молоді, що навчається – 38%; молоді, що працює – 41%. Розбіжність присутня та незначна.

Висновки:

В результаті проведення аналізу теоретичних даних, на тему «самооцінка особистості та рівень домагань» було виявлено, що вони нерозривно пов'язані між собою та прямо пропорційні один одному. На основі теоретичних даних, ми можемо зробити висновок, що самооцінка не тільки змінюється протягом життя, але й піддається впливу соціальних факторів, таких як соціальна роль, соціальна значимість, та зокрема, тип соціальної зайнятості.

Саме тип соціальної зайнятості став предметом нашого дослідження, в результаті якого було встановлено, що він має істотний вплив тільки на незначну частину молоді. Його вплив проявлявся серед молоді, що навчається, проте не працює. У них було виявлено значно більший процент осіб із заниженою самооцінкою та рівнем домагань, порівняно з групою молоді, що працює, але не навчається. Таке явище може мати наступне пояснення: молодь, що працює має більше можливостей задовольнити свої матеріальні потреби, ніж молодь, яка навчається. В свою чергу, це ще раз доказує важливість задоволення своїх потреб, відповідно до піраміди Маслоу.

Список використаної літератури:

1. Лозенко Г.О. Основні підходи до вивчення самооцінки особистості
2. Петровський А. В., Ярошевський М. Г. Основи теоретичної психології. - М.: Инфра-М, 1998. - 525 с.
3. Психология самоознания. Хрестоматия. Самара, 2007
4. Сергєєнкова О.П. Загальна психологія, 2012 р.

**ДИСГАРМОНИЧНИЙ СТИЛЬ СЕМЕЙНОГО ВОСПИТАННЯ
КАК УСЛОВИЕ ФОРМИРОВАНИЯ НАРУШЕНИЙ ВНИМАНИЯ**